

193-модда. Трансферт нархни белгилашда солиқ назорати мақсадида ахборотни тайёрлаш ва тақдим этиш

Солиқ тўловчи Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг талабига кўра мазкур талабда кўрсатилган аниқ битимга (бир турдаги битимлар гуруҳига) тааллуқли ҳужжатларни тақдим этади. Ҳужжатлар деганда ҳужжатлар мажмуи ёки эркин шаклда тузилган ягона ҳужжат (агар бундай ҳужжатларни белгиланган шаклда тузиш Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларида назарда тутилмаган бўлса) тушунилади.

Ушбу модданинг **биринчи қисмида** назарда тутилган ҳужжатлар назорат қилинадиган битимни (бир турдаги битимлар гуруҳини) амалга оширган солиқ тўловчининг (бошқа шахсларнинг) фаолияти тўғрисидаги, ушбу битим билан боғлиқ бўлган қуйидаги маълумотларни ўз ичига олиши керак:

1) назорат қилинадиган битим ўзи билан амалга оширилган шахсларнинг рўйхати (улар солиқ резиденти бўлган давлатлар ва ҳудудларни кўрсатган ҳолда), битимнинг тавсифи, унинг шартлари, жумладан нархни белгилаш усулининг тавсифи (мавжуд бўлса), тўловларни амалга ошириш шартлари ва муддатлари ҳамда битим ҳақидаги бошқа ахборот;

2) битим тарафлари бўлган шахсларнинг вазифалари ҳақидаги (солиқ тўловчи томонидан функционал таҳлил ўтказилган тақдирда), улар томонидан фойдаланиладиган, ушбу назорат қилинадиган битим билан боғлиқ бўлган активлар тўғрисидаги ва улар томонидан қабул қилинаётган,

солиқ тўловчи битим тузишда инобатга олган иқтисодий (тижорат) таваккалчиликлар ҳақидаги маълумотлар.

Агар солиқ тўловчи ушбу Кодекснинг 23-бобида назарда тутилган усуллардан фойдаланган бўлса, ҳужжатларга фойдаланилган усуллар ҳақидаги қуйидаги маълумотлар киритилади:

1) фойдаланилаётган усулни танлаш ва қўллаш усули сабабларининг асоси;

2) фойдаланилаётган ахборот манбаларига ҳавола;

3) таққосланадиган битимларни танлаш учун фойдаланилган ёндашувни тавсифлаган ҳолда, назорат қилинаётган битим бўйича бозор нархлари оралиғининг (рентабеллик оралиғининг) ҳисоб-китоби;

4) назорат қилинадиган битим амалга оширилиши натижасида олинган даромадларнинг (фойданинг) суммаси ва (ёки) амалга оширилган харажатларнинг (кўрилган зарарларнинг) суммаси, олинган рентабеллик;

5) назорат қилинадиган битимдан уни амалга оширган шахс томонидан ахборотни, интеллектуал фаолият натижаларини, корхонани, унинг маҳсулотини ва хизматларини индивидуаллаштириш белгиларига (фирма номи, товар белгилари, хизмат кўрсатиш белгиларига) бўлган ҳуқуқларни ва бошқа мутлақ ҳуқуқларни (тегишли ҳолатлар мавжуд бўлганда) қабул қилиш натижасида олинадиган иқтисодий наф ҳақидаги маълумотлар;

6) назорат қилинадиган битимнинг нархига (рентабеллигига) таъсир кўрсатган бошқа омиллар тўғрисидаги маълумотлар, шу жумладан назорат қилинадиган битимни тузган шахснинг бозор стратегияси тўғрисидаги маълумотлар, агар ушбу бозор стратегияси

назорат қилинадиган битим нархига (рентабеллигига) таъсир кўрсатган бўлса;

7) солиқ тўловчи томонидан солиқ базасига ва солиқ суммасига ушбу Кодекс 177-моддасининг **биринчи қисмига** мувофиқ киритилган тузатишлар.

Солиқ тўловчи назорат қилинадиган битимларнинг тижорат ва (ёки) молиявий шартлари мустақил шахсларнинг таққосланадиган битимлари шартларига мос келишини тасдиқловчи бошқа ахборотни мазкур шартларни таққослашни таъминлаш учун киритилган тузатишларни ҳисобга олган ҳолда тақдим этишга ҳақли.

Ушбу модданинг **биринчи қисмида** кўрсатилган ҳужжатлар солиқ тўловчидан назорат қилинадиган битимлар тузилган календарь йилдан кейинги йилнинг 1 июнидан кейин Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси томонидан талаб қилиниши мумкин.

Ушбу модда **биринчи — тўртинчи қисмларининг** қоидалари қуйидаги ҳолларда қўлланилмайди:

1) агар битимларнинг нархлари юзасидан ушбу Кодекс 178-моддаси биринчи қисмининг **3-бандига** мувофиқ монополияга қарши органлар томонидан кўрсатма белгиланган ёки нарх тартибга солинадиган бўлса ва ушбу Кодекс 179-моддасининг **учинчи қисмига** мувофиқ қўлланилса;

2) агар битим назорат қилинмайдиган бўлса;

3) қимматли қоғозларга доир ва қимматли қоғозларнинг уюшган бозорида муомалада бўлган муддатли битимларнинг молиявий воситаларига доир битимлар тузилса;

4) ушбу Кодекснинг **25-бобига** мувофиқ солиқ солиш мақсадида нархни белгилаш тўғрисидаги келишув тузилган битимлар амалга оширилса.

Солиқ тўловчи ушбу модданинг **олтинчи қисмида** назарда тутилган битимлар бўйича мазкур ҳужжатларни ихтиёрий равишда тақдим этишга ҳақли.

Солиқ органларига тақдим этиладиган ҳужжатларнинг батафсиллиги ва асосланганлиги битимнинг мураккаблигига ҳамда унинг нархи шаклланишига (битимлар тарафларининг рентабеллигига) мутаносиб бўлиши керак.

194-модда. Трансферт нархни белгилашда солиқ назорати

Трансферт нархни белгилашда солиқ назорати доирасида назорат қилинадиган битимлар тузилганлиги муносабати билан солиқларнинг тўлиқ ҳисоблаб чиқарилиши ва тўланишини текшириш (бундан буён ушбу бобда текширув деб юритилади) Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси томонидан унинг жойлашган ери бўйича ўтказилади.

Текширув ушбу Кодекснинг **182-моддасига** мувофиқ юборилган назорат қилинадиган битимлар ҳақидаги билдиришнома ёки ҳудудий солиқ органининг хабарномаси асосида, шунингдек солиқ текширувини ўтказиш натижасида назорат қилинадиган битим аниқланган тақдирда ўтказилади.

Текширувларни ўтказишда Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ушбу Кодекснинг **150 — 152-моддаларида** белгиланган солиқ назорати тадбирларини ўтказишга ҳақли.

Назорат қилинадиган битимлар нархларининг бозор нархларига мувофиқлигини назорат қилиш Йирик солиқ тўловчилар бўйича ҳудудлараро давлат солиқ инспекцияси ёки ҳудудий солиқ органлари томонидан ўтказиладиган солиқ назоратининг предмети бўлиши мумкин эмас.

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси, агар ушбу моддада бошқача қоида назарда тутилмаган бўлса, назорат қилинадиган битта битимга (бир хил битимлар гуруҳига) нисбатан айнан бир календарь йил учун икки ва ундан ортиқ текширув ўтказишга ҳақли эмас.

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси томонидан назорат қилинадиган битта битимга (бир хил битимлар гуруҳига) нисбатан такрорий текширув ўтказишга қуйидаги ҳолларда йўл қўйилади:

1) солиқ тўловчи ушбу Кодекснинг [177-моддасига](#) мувофиқ солиқ суммаси илгари солиқ ҳисоботида баён этилганидан кўра камроқ миқдорда (зарар суммаси — каттароқ миқдорда) акс эттирилган аниқлаштирилган солиқ ҳисоботини тақдим этганда;

2) солиқ тўловчи томонидан назорат қилинадиган битим ҳақида илгари тақдим этилган ахборотда номутаносиблик аниқланганда.

Текширув доирасида текширув ўтказиш тўғрисидаги қарор чиқарилган йилдан аввалги беш календарь йилдан ошмайдиган даврда тузилган назорат қилинадиган битимлар текширилиши мумкин.

Солиқ тўловчи томонидан тузилган битимга нисбатан текширув ўтказиш ушбу солиқ тўловчининг солиқ текширувларини ҳамда мазкур битим тузилган солиқ даври учун солиқ мониторингини ўтказишга тўсқинлик қилмайди.

Трансферт нархни белгилашда солиқ назорати тадбирларини амалга ошириш чоғида Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси томонидан олинган материаллар ва маълумотлардан текширилаётган назорат қилинадиган битим иштирокчилари бўлган бошқа шахсларни текширишда фойдаланилиши мумкин.

195-модда. Трансферт нархни белгилашда солиқ назоратини ўтказиш тартиби

Текширув Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси раҳбарининг (раҳбар ўринбосарининг) текширув ўтказиш тўғрисидаги қарори асосида унинг мансабдор шахслари томонидан ўтказилади.

Текширув ўтказиш тўғрисидаги қарор, агар ушбу моддада бошқача қоида назарда тутилмаган бўлса, ушбу Кодекснинг 182-моддаси **биринчи** ва **иккинчи қисмларида** кўрсатилган билдиришнома ёки хабарнома олинган кундан эътиборан тўрт йилдан кечиктирмай чиқарилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси қарор қабул қилинганлиги тўғрисида у қабул қилинган кундан эътиборан уч кун ичида солиқ тўловчини хабардор қилади.

Агар солиқ тўловчи ушбу Кодекснинг **177-моддасига** мувофиқ солиқ суммаси солиқ ҳисоботида илгари берилганидан кўра кам миқдорда (зарар суммаси — каттароқ миқдорда) акс эттирган ҳолда аниқлаштирилган солиқ ҳисоботини тақдим этган бўлса, текширув ўтказиш тўғрисидаги қарор ушбу аниқлаштирилган солиқ ҳисоботи тақдим этилган кундан эътиборан тўрт йилдан кечиктирмай чиқарилиши мумкин. Бунда текширув фақат тузатиш

киритиш амалга оширилган назорат қилинадиган битимга нисбатан ўтказилади.

Текширув олти ойдан ошмайдиган муддатда ўтказилади.

Текширув ўтказиш муддати уни ўтказиш тўғрисида қарор чиқарилган кундан эътиборан ва бундай текширув ўтказилганлиги ҳақидаги маълумотнома тузилган кунга қадар ҳисоблаб чиқарилади.

Алоҳида ҳолларда, текшириш ўтказишнинг мазкур муддати Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси раҳбарининг (раҳбар ўринбосарининг) қарорига кўра ўн икки ойгача узайтирилиши мумкин.

Текширув ўтказиш муддатини узайтириш асосларини ва тартибини Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси белгилайди.

Чет давлат органларидан ахборот олиш, солиқ тўловчи томонидан чет тилида тақдим этилган ҳужжатларни экспертизадан ўтказиш ва (ёки) ўзбек ёки рус тилига таржима қилиш зарур бўлган тақдирда, текширув ўтказиш муддати қўшимча равишда олти ойдан ошмайдиган муддатга узайтирилиши мумкин.

Агар текширув чет давлат органларидан ахборот олиш учун узайтирилган бўлса ва Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси сўралаётган ахборотни олти ой ичида ололмаган бўлса, мазкур текширувни узайтириш муддати қўшимча равишда уч ойга кўпайтирилиши мумкин.

Текширув ўтказиш муддатини узайтириш тўғрисидаги қарорнинг кўчирма нусхаси солиқ тўловчига қарор қабул қилинган кундан эътиборан уч кун ичида юборилади.

Агар назорат қилинадиган битимларнинг тижорат ва (ёки) молиявий шартларининг мустақил шахслар ўртасидаги таққосланадиган битимларнинг шартлари билан таққосланишини аниқлаш учун солиқ тўловчи ушбу Кодекснинг **23-бобида** кўрсатилган усулларни ёки уларнинг комбинациясини қўллаган бўлса, Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси текширувни амалга ошириш чоғида солиқ тўловчи томонидан қўлланилган усулни (усуллар комбинациясини) қўллайди.

Агар Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси назорат қилинадиган битимни тузиш шартларидан келиб чиққан ҳолда солиқ тўловчи томонидан қўлланилган усул (усуллар комбинацияси) назорат қилинадиган битимларнинг тижорат ва (ёки) молиявий шартларининг мустақил шахслар ўртасидаги таққосланадиган битимлар шартлари билан таққосланиши мумкинлиги ёки таққослана олмаслиги тўғрисида асосланган хулоса чиқаришга имкон бермаслигини исботласа, бошқа усул (усуллар комбинацияси) қўлланилиши мумкин.

Текширув давомида Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ушбу Кодекснинг **23-бобида** назарда тутилмаган бошқа усулларни қўллашга ҳақли эмас.

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ушбу Кодекснинг **146-моддасида** назарда тутилган тартибда солиқ тўловчига текширилаётган битимга (бир хил битимлар гуруҳига) нисбатан ушбу Кодекснинг **193-моддасида** назарда тутилган ҳужжатларни тақдим этиш ҳақидаги талабномани йўллашга ҳақли.

Талаб қилинаётган ҳужжатлар тегишли талабнома олинган кундан эътиборан ўттиз календарь кун ичида солиқ тўловчи томонидан тақдим этилади.

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг текширув ўтказётган мансабдор шахси текширилаётган битимларнинг ушбу битимларга тааллуқли ҳужжатларга (ахборотга) эга бўлган иштирокчиларидан ҳужжатларни (ахборотни) талаб қилишга ҳақли. Ҳужжатларни (ахборотни) бундай талаб қилиш ҳужжатларни талаб қилишнинг ушбу Кодекснинг **147-моддасида** белгиланган тартибига ўхшаш тартибда амалга оширилади.

Текширувнинг охирги кунида текширувчи ўтказилган текширув тўғрисидаги маълумотномани тузиши шарт бўлиб, унда текширув предмети ва уни ўтказиш муддатлари қайд этилади.

Ўтказилган текширув тўғрисидаги маълумотнома ўзига нисбатан бундай текширув ўтказилган шахсга ёки унинг вакилига имзо қўйдириб топширилади ёки у олинган сана ҳақида далолат берувчи бошқа усулда топширилади.

Агар солиқ тўловчи (унинг вакили) ўтказилган текширув тўғрисидаги маълумотномани олишдан бош тортса, мазкур маълумотнома солиқ тўловчига почта орқали буюртма хат билан юборилади.

Ўтказилган текширув тўғрисидаги маълумотнома почта орқали буюртма хат билан юборилганда, буюртма хат юборилган санадан эътиборан ҳисоблаганда бешинчи кун у топширилган сана деб ҳисобланади.

Агар текширув натижаларига кўра солиқ суммасининг камайишига (зарар суммасининг ошишига) олиб келган, назорат қилинадиган битим нархининг бозор нархларидан четга чиқиши фактлари аниқланган бўлса, текширувни ўтказган ваколатли мансабдор шахслар белгиланган шаклдаги текширув далолатномасини текширув тўғрисидаги

маълумотнома тузилган кундан эътиборан икки ой ичида тузиши керак.

Текширув далолатномаси текширувни ўтказган мансабдор шахслар ва ўзига нисбатан ушбу текширув ўтказилган шахс ёки унинг вакили томонидан имзоланади.

Ўзига нисбатан текширув ўтказилган шахс ёки унинг вакили текширув далолатномасини имзолашни рад этган тақдирда ушбу далолатномага бу ҳақда тегишли ёзув киритилади.

Текширув далолатномаси ушбу Кодекснинг 156-моддаси **бешинчи қисмида** назарда тутилган талаблар ҳисобга олинган ҳолда тузилади.

Текширув далолатномаси назорат қилинадиган битим нархининг бозор нархлари оралиғи чегарасидан чиқишининг ҳужжатлар билан тасдиқланган фактларини ҳам, шунингдек ушбу ҳолат солиқ суммасининг камайишига (зарар суммасининг ошишига) олиб келганлигининг асосланишини ва бундай камайиш (кўпайиш) суммасининг ҳисоб-китобини ўз ичига олиши керак.

Текширув далолатномаси ўзига нисбатан текширув ўтказилган шахсга у тузилган санадан эътиборан беш кун ичида ёки ушбу шахснинг вакилига имзо қўйдириб топширилиши ёки олинган сана ҳақида далолат берувчи бошқа усулда топширилиши керак.

Агар ўзига нисбатан текширув ўтказилган шахс ёки унинг вакили текширув далолатномасини олишдан бош тортса, ушбу факт текширув далолатномасида акс эттирилади ва текширув далолатномаси юридик шахснинг жойлашган ери ёки жисмоний шахснинг яшаш жойи бўйича почта орқали буюртма хат билан юборилади.

Текширув далолатномаси почта орқали буюртма хат билан юборилганда, буюртма хат юборилган санадан эътиборан ҳисоблаганда бешинчи кун у олинган сана деб ҳисобланади.

Ўзига нисбатан текширув ўтказилган шахс (унинг вакили) текширув далолатномасида баён қилинган фактларга ва (ёки) текширувчиларнинг хулосалари ҳамда таклифларига рози бўлмаган тақдирда, Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасига умуман мазкур далолатнома бўйича ёки унинг алоҳида қисмлари бўйича ёзма эътирозларини тақдим этишга ҳақли.

Бунда мазкур шахс ўз эътирозларининг асосланганлигини тасдиқловчи ҳужжатларни (уларнинг тасдиқланган кўчирма нусхаларини) ёзма эътирозларига илова қилишга ёки келишилган муддатда Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасига топширишга ҳақли.

Бундай эътирозлар солиқ текшируви далолатномаси олинган кундан эътиборан йигирма календарь кун ичида тақдим этилади.

Солиқ тўловчи томонидан тақдим этилган далолатномани, бошқа текширув материалларини ва далолатномага доир ёзма эътирозларни кўриб чиқиш, шунингдек текширув натижаларига кўра қарор қабул қилиш ушбу Кодекснинг [158 — 160-моддаларида](#) назарда тутилган материалларни кўриб чиқиш ва солиқ текшируви натижалари бўйича қарор қабул қилиш тартибига ўхшаш тартибда амалга оширилади.